

Cuvânt înainte

„Oamenii ne spuneau că războiul s-a terminat.
Asta ne făcea să râdem. Noi înșine suntem războiul.
Flacăra lui arde dogoritoare înăuntrul nostru.
Noi mășăluim către fronturile lumii postbelice întocmai
precum plecaserăm la luptă pe frontul de vest:
cântând, fără să ne pese de nimic și cuprinși pe deplin
de exaltarea aventurii, ca și cum ne-am avânta în atac;
 silențioși, letali, iar în bătălie, necruțători.”

Friedrich Wilhelm Heinz: *Sprengstoff*¹, 1930

Primul Război Mondial nu s-a terminat la ora 11, pe data de 11 noiembrie, în anul 1918. Pe frontul de vest, după definitivarea armistițiului, fărâmiturile războiului mondial s-au presărat în altă parte, luând forma unor nuclee confuze de războaie civile la nivel teritorial. Pornind de pe coasta Mării Adriatice, din Fiume², ajungând până pe coasta Oceanului Arctic în Pechenga, a sfâșiat o amplă regiune, dominată de conflicte și ilegalități, un spațiu intermediar haotic, marcând o zonă a războiului unde legea era ținută sub vârful baionetei și totul era posibil prin determinare și dârzenie. Războiul mondial a continuat în est până la începutul anilor '20. S-a stins gradual, odată cu victoria Roșiilor în Războiul Civil din Rusia și a tratatelor de pace încheiate

---

1. Din germană, material explozibil.

2. În zilele noastre, orașul croat poartă denumirea de Rijeka; în perioada 1920-1924, a existat sub numele de Statul Liber din Fiume, un oraș-formațiune statală cu o suprafață totală de doar 28 km pătrați aflat la frontiera dintre Italia și Croația, constituită în urma unei intervenții armate puse la cale de un grup de naționaliști italieni sub comanda poetului Gabriele D'Annunzio. În perioada existenței sale temporare, suveranitatea i-a fost recunoscută doar de către conducerea oficială a URSS.

pe diferite teritorii. Pentru Finlanda, Pacea de la Tartu a pus capăt aproape întru totul vâltorii conflictelor armate.

Cadrul războiului a oferit un teren de vânatoare fertil atât noilor naționaliști înflăcărați care susțineau puterea statului, revoluționarilor care credeau în victoria iminentă a socialismului, întârziaților neatinși de războiul mondial, tinerilor aspiranți la eroism, conservatorilor dornici să asiste la revenirea vremurilor de mult apuse, contrarevoluționarilor radicaliști și nonsocialiști, politicienilor și militarilor victorioși ai Marilor Puteri, aventurierilor, spionilor, tâlharilor de război, speculanților, celor implicați în prostituție, cât și veteranilor din linia întâi, care și-au făcut din război un stil de viață și nu mai aveau nicio altă casă sau patrie de care să aparțină.

Lucrarea de față prezintă relatarea confruntărilor armate cunoscute sub denumirea de *Expediții ale Războiului Finlandez spre Est*¹, a contextului, dramei, frustrării și tragediei lor. Este deopotrivă povestea unei generații de tineri finlandezi, care au ajuns la maturitate traversând circumstanțele excepționale ale unei lumi aflate în război. Este o poveste care transcende imaginația, o poveste care ne arată cum războiul i-a afectat pe acești tineri și cum ei au adus consecințele lui în sânul vieții sociale finlandeze, aflată în perioada de cumpănă dintre cele două războaie mondiale. Înainte de toate însă, este doar istorisirea perioadei pe care lumea o traversa cu un secol în urmă, unde preț de o clipă nimic nu părea a fi imposibil.

„*Heimosodat*”² este o denumire înșelătoare, care are ca scop prezentarea intervențiilor armate ale Finlandei în războaiele civile din Rusia, limitând-o la expresia unui spirit tribal. Precum vom ajunge să demonstrăm, întrebările cele mai arzătoare se regăsesc, de cele mai multe ori, în cu totul altă parte. Aceste tipare conflictuale nu au fost specifice doar Finlandei. Narațiunea *Războaielor popoarelor înrudite* a dus, pentru noile generații finlandeze, la mascarea legăturii strânse dintre aceste intervenții armate, războaiele civile ruse și mișcarea liberă a maselor din Europa.

-
1. Este de menționat că termenul finlandez, spre deosebire de cel utilizat în terminologia din limba română, este *heimosodat*, care s-ar putea traduce ca „Războaiele popoarelor înrudite”.
  2. Verbatim, *războaie tribale*.

Literatura de specialitate a tăinuit în mod deliberat, prin discursul glorificator, drama și tragedia acestor expediții. Prin această carte, noi ne dorim să le aducem la lumină mai mult ca niciodată.

Povestea *Războaielor popoarelor înrudite* este prezentată doar parțial, deși numeroase studii naționale de cercetare istorică au produs o serie de lucrări de top ce analizează varii aspecte ale acestora. Toivo Nygård pune deja în anii '70 întrebarea esențială asupra motivației războaielor popoarelor înrudite în lucrarea sa, intitulată *Suur-Suomi vai lähibeimo-laisten auttaminen?*¹ Martti Ahti a deschis calea prin cercetările lui către aspectele conspirative ale acestora. Cele două studii ale lui Jouko Vahtola, *Suomi suureksi – Viena vapaaksi*² și *Nuorukaisten sota*³, au obținut statutul de lucrări clasice în expunerea istoriei războaielor din Carelia Albă și Aunus⁴. În aceeași măsură, *Rautaa Inkerin rajoilla*⁵, scrisă de Pekka Nevalainen, a rămas până în zilele noastre un studiu fără egal asupra aspectelor dezolante și covârșitoare ale luptei pentru independență a oamenilor din Ingria. *Mainio pikku sota*⁶, scrisă de Mikko Ylikankaa, este o expunere recentă a intervenției Marii Britanii în războaiele civile din Rusia, pornind de pe teritoriul finlandez. Cercetările lui Mirko Harjula asupra participării Finlandei în perioada conflictelor din zonele învecinate sunt studii de bază de neprețuit în acest domeniu.

Cu toate acestea, din sursele disponibile, cititorilor finlandezi le-a lipsit până acum oportunitatea de lectură dintr-o perspectivă care să înfățișeze perioada Războiului Civil din Rusia în toată complexitatea ei și care să demonstreze, pornind de la evenimentele cu pricina, legătura istoriei proprii națiunii cu întregul ansamblu contextual al acelor vremuri. Acesta a fost scopul nostru, rămânând în același timp îndatorați cercetătorilor pe urmele cărora călcăm. Povestea trupelor finlandeze libere⁷

1. Din fi. *Finlanda Mare sau o mână de ajutor rudelor apropiate?*

2. Din fi. *Finlanda către măreție – Carelia Albă către libertate.*

3. Din fi. *Războiul tineretului.*

4. Din ru. *Олонец* și fi. *Aunus*, oraș din Carelia, localizat pe râul Olonka.

5. Din fi. *Carcană la granițele Ingriei.*

6. Din fi. *Un război grandios și mititel.*

7. După termenul *freikorps*, trupe care acționau ca mercenari sau armată privată, neținând cont de naționalitate.

Aapo Roselius, Oula Silvennoinen

este doar o frântură a grandioasei istorisiri din 1919 a evenimentelor din zona Mării Baltice, care au avut loc în acel an haotic.

Le mulțumim tuturor celor care ne-au oferit ajutorul, cunoștințele și care au susținut cu perseverență această carte, cu prisosință următorilor: Mirko Harjula, Marko Tikka, Markku Aalto și Anna-Liisa Haavikko. Calde mulțumiri și Fundației Literare WSOY și Asociației Finlandeze de Nonficțiune pentru sprijinul financiar în realizarea acestui proiect. Mulțumirile noastre nu mai pot ajunge și la Per Axelsson, dar rămâne prețuirea noastră față de amintirea lui și de lucrările sale.

Helsinki, 19.08.2019

Aapo Roselius   Oula Silvennoinen

Cuprins

Cuvânt înainte	9
----------------------	---

PRIMA PARTE: 1918

Țara Războiului	15
Luptătorii libertății	20
Secura războiului	29
Era intuiției	42
Chemarea sălbăticiei	51
Țara viitorului	51
„Copiii liberi ai Finlandei independente”	54
Inima întunericului	60
„Gentilomi prăpădiți, suferinzi de boli venerice”	64
Fata Morgana	68
Furtuna păcii	71
O zi neagră pentru Germania	71
„O carcasă colosală”	78
„Mare și indivizibilă”	84
Estonia strigă după ajutor	89
Oamenii <i>fulger</i>	92

PARTEA A DOUA:
Primăvara anului 1919

Marșul de concentrare	101
Ziua de Anul Nou	101
„Javrele lui Noske”	105
<i>Oststaat</i> – „Statul estic”	109
Mania estonă	114
Recrutarea militară vine împotriva bolșevismului	123
<i>Und doch</i> – „Și totuși...”	130
Câinii războiului	139
Frenezia	139
„Vai și amar de tine, Estonie!”	148
„ <i>Jägerii</i> cap-de-urs”	157
„Cadavrele să le jefuim, altfel de foame murim”	162
<i>Svenskt bottenskrap</i> – „Scursuri suedeze”	170
Tâlharii	176
<i>Hannibal ad portas</i>	176
Puciul baltic	184
Moștenitorii drapelului danez	201
„Tabăra militară a lui Wallenstein”	207
„De ce e atâta liniște?”	209

PARTEA A TREIA:
Vara anului 1919

<i>Imperium Fenicum</i>	217
„Și astfel se naște statul finlandez!”	217
„Acum trebuie să mergem”	223
Orașul războiului	227

Asaltul	234
„Cele mai jalnice colțuri ale Europei”	239
Până aici a venit Alexandru	247
„Pentru Dumnezeu, ne-am câștigat moartea!”	247
„Sabia dreptății poporului”	253
Cruciații milei	258
„Așadar, veți reuși să cuceriți Petrogradul?”	264
Wenden – Cēsis – Võnnu	267
„Și totul a fost în zadar”	273

PARTEA A PATRA: Toamna anului 1919

Turnurile aurite din Petrograd	285
„Posedați de Satana, mai răi decât păgânii”	285
Principele	292
Nodul gordian	299
Dealurile din Pulkovo	306
Thorensberg	312
Dama de pică	316
„Moartea călărește în pădurile Curlandei”	319
„Nu există pace în treaba asta”	323
<i>Videant consules</i>	329
„Curând pornim iarăși la drum!”	338
<i>Note</i>	345
<i>Bibliografie</i>	373